

**Rälsen Norrviken
Sollentuna Kommun**

**Katarina Bergman, Nacka
Lisbeth Carheden, Upplands Väsby
V47-48, 2015**

Innehåll

VÅGA VISA	3
<i>FAKTADEL</i>	4
<i>OBSERVATIONENS METOD</i>	5
SAMMANFATTNING	5
<i>Sammanfattande slutsats</i>	5
<i>Starka sidor</i>	5
<i>Förbättringsområden</i>	6
MÅLOMRÅDEN	7
<i>Normer och värden</i>	7
<i>Kunskaper</i>	9
<i>Ansvar och inflytande för elever</i>	15
<i>Bedömning och betyg</i>	17
<i>Rektors ansvar</i>	18
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	21
REFERENSER	22

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Kunskaper
- Ansvar och inflytande för elever
- Bedömning och betyg
- Rektors ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och skolledning
- Skolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.ekero.se/vagavisa

FAKTADEL

Fakta om enheten

Skolans/delenhetens namn:	Rälsen Norrviken
Är verksamheten kommunal eller fristående? Om fristående ange ägare.	Fristående, Rälsen AB ägs av Atvexa
Årskurser	Åk F-3
Ev. profil på skolan.	ingen

Statistik

Antal elever:	88
Antal lärare	3
Hur många av dessa är legitimerade?	3
Antal personal i fritidshem.	6
Hur många av dessa är utbildade fritidspedagoger/lärare mot fritidshem?	1 fritidspedagog, 1 idrottslärare
Hur många avdelningar och hur många elever per avdelning?	2 avdelningar på fritids, 44 elever på respektive avdelning
Antal personal i förskoleklass.	2
Hur många av dessa är legitimerade?	1 legitimerad lärare, 1 förskollärare
Antal specialpedagoger/speciallärare.	1
Antal skolledare	1

Organisation /Ledning

Hur är ledningen organiserad? (finns ledningsgrupp, arbetslagsledare, andra ledningsfunktioner)	På enheten finns en förskolechef tillika rektor som fördelar sin tid 40 % förskola/60 % skola. Arbetslagsledare finns för skola och fritids.
Vilka ingår i elevhälsoteamet på skolan?	Rektor, skolsköterska, kurator, skolpsykolog (vid behov) samt skolläkare.
Hur är förskoleklassen integrerad med resten av skolan?	I förskoleklass arbetar både lärare och förskollärare. Läraren följer med eleverna till åk 1-3. Idrott och temaarbete sker tillsammans med åk 1. Fritidsverksamheten består av två grupper åk F-1 samt åk 2-3.

OBSERVATIONENS METOD

Observationen genomförs av två personer under vecka 47 med start den 16 november. Observatörerna besöker skolan under fyra dagar.

Inför observationen läser vi skolans styrdokument och övrig relevant information om enheten som vi hittar på skolans hemsida.

Under observationen besöker vi samtliga klasser i skolan. Vi observerar också en idrottslektion i åk1 som äger rum i budolokalen på Norrvikens skola samt en slöjdlektion på Rälsen 4-9.

Vi observerar fritidshemsverksamheten, Lillfritids, i förskoleklassen och åk.1 under för- och eftermiddag samt Fritidshemmet Storfritids, för åk. 2-3, under delar av en eftermiddag.

Under vårt besök observerar vi en vernissage som äger rum på skolan.

Vi är närvarande under ett halvt personalmöte samt på fortbildningsträff i Läslyftet. Vi har haft längre samtal med lärare och pedagoger. I samband med lektionsbesöken har vi också samtalat kort med undervisande lärare.

Vi har haft två längre samtal med rektor samt ett längre samtal med elevrådsrepresentanterna.

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Efter vår observation drar vi slutsatsen att Rälsen Norrviken i stora delar är en väl fungerande f-3 skola som tar ansvar för att alla elever ska nå kunskapsmålen. Rektor är väl synlig i verksamheten. Till sin hjälp har rektor många engagerade lärare och pedagoger som gärna deltar i det kollegiala lärandet. På skolan finns en trygg arbetsmiljö för eleverna. De elever vi talar med trivs med lärarna och sina kamrater på skolan.

De sammanhållande teman som alla klasser arbetar med öppnar möjligheter för samarbete mellan elever och lärare. Temaarbetena och verkstäder ger elever möjligheter att pröva olika arbetsätt och ger tillfällen till samarbete.

Ett förbättringsområde är elevernas möjlighet att påverka undervisningens planering, arbetsätt och innehåll. De strukturerade lärarledda lektionerna begränsar elevernas möjligheter att själva ha inflytande över sitt eget lärande. Ett annat av de förbättringsområden vi särskilt vill föra fram är att eleverna måste ges bättre möjligheter att få använda IT regelbundet som ett lärandeverktyg.

Starka sidor

Skolan erbjuder en lugn och trygg miljö såväl i klassrummen som på rasterna. Sid. 7

Olika arbetssätt som utmanar eleverna att bli utforskande och kreativa. Sid. 9

Fritidshemmen låter eleverna påverka aktiviteter inom fasta strukturer. Sid. 9

Förbättringsområden

En större tydlighet kring elevernas delaktighet i sitt eget lärande, kunskapskrav, färdigheter och vilka förmågor de arbetar med och hur de har lyckats. Sid. 9

Tydligare medvetet arbete för större ansvar för elevens egna val av medel för att nå kunskapskraven. Eleverna måste äga sina egna processer och produkter. Sid. 15

Arbetet med IT är begränsat och detta medför att eleverna har få möjligheter att orientera sig i ett stort informationsflöde och förhålla sig källkritiska till innehållet. Sid. 9

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Rektor nämner i våra intervjuer att skolans småskalighet och den stora tillgången till personal gör att alla elever kan känna sig trygga. Det finns alltid en vuxen närvarande i alla aktiviteter oavsett om aktiviteten sker inom- eller utomhus.

En policy på skolan är att personal sätter stopp så fort de ser något som inte är acceptabelt. Rektor nämner också fadderverksamheten där eleverna får träning i att visa respekt för varandra. Storfritids, för åk 2-3, är ett exempel på att eleverna genom att arbeta åldersblandat i olika projekt får lära känna varandra.

Under vår observation hör vi lärare berätta hur de arbetar tillsammans med trygghetsgruppen (TH) för att förebygga mobbing och trakasserier. TH hjälper också till med att lösa konflikter mellan elever. Konfliktlösningen startar alltid med ett samtal mellan någon eller några från TH och de berörda eleverna. När parterna är överens om det skedda, skickas en incidentrapport hem med eleverna för föräldrars påskrift. TH hjälper sedan eleverna att hitta strategier för att inte samma konflikt ska uppstå igen. Ofta följer TH upp med ytterligare ett möte för att försäkra sig om att konflikten slutligen är löst.

I skolans korridor ser vi bilder på personal som ingår i TH. När eleverna kommer till höstens skolstart presenterar sig gruppen och sin uppgift för alla elever.

När vi intervjuar elever och frågar dem hur de agerar om de ser någon av klasskamraterna bli trakasserad svarar de att de själva säger till den som trakasserar att sluta. Om detta inte hjälper eller om de inte själva törs säga till så går de till någon i personalen. Eleverna säger också att de kan prata med alla vuxna på skolan. Under vårt besök ser vi inte någon fysisk eller verbal incident mellan elever.

Varje hösttermin startar med gruppstärkande övningar under lägerskolan på Drakudden. De äldre eleverna får sova över medan de yngre åker hem på kvällarna. Elever som vi talar med säger att de gillar att alla får vara tillsammans och få chans att lära känna varandra.

Rektor berättar att de flesta av skolans elever kommer från en trygg socioekonomisk bakgrund och att föräldrarna är engagerade i sina barns skolgång. Under våra klassrumsbesök möter vi få elever med utländskt ursprung. I ett klassrum ser vi ett fotokollage. Bilderna beskriver skolvägar med exempel från olika världsdelar. Läraren berättar att eleverna har arbetat med ett projekt där de skulle undersöka sin egen skolväg. Projektet avslutades med att man jämförde sina skolvägar med barn från andra länder.

I förskoleklassen arbetar eleverna med tema flyktingar och de har samlat in leksaker och mjukisdjur för att ge till flyktingbarn som just kommit till Sverige. Meningen är att de ska åka in till Stockholms central för att överlämna dessa till Migrationsverket. En lärare har själv flytt med sina föräldrar från Irak när hon var liten. Hon berättar om sina erfarenheter för

barnen. Berättelsen, som innehåller svåra upplevelser, får en kollega att efteråt fråga om hon mår bra eller om det är för jobbigt att minnas tillbaka.

Det finns en likabehandlingsplan/plan mot diskriminering och kränkningar på skolan som rektor tillsammans med arbetslagsledare och skyddsombud är ansvariga för. Den finns publicerad på skolans hemsida.

Rektor berättar att planen har arbetats fram utifrån de delar som ska ingå i en likabehandlingsplan enligt Skolverkets allmänna råd. Planen revideras årligen efter analys av svaren på skolans olika utvärderingsdokument samt vad som framkommer i samtal med eleverna under deras utvecklingssamtal. Även elevrådets, klassrådets och föräldrarådets dialog med ledningen och lärare under läsåret utgör underlag. Inom fritidshemmen genomförs dessutom årligen tre sociogram som visar om någon elev riskerar att hamna utanför skolgemenskapen. Under vårt besök arbetar fritidspedagogerna med analys av sociogram i de olika klasserna för att tydliggöra om någon elevs sociala situation måste uppmärksammas. Med vetskap om vilka elever som kan ligga i farozonen kan personalen planera aktiviteter som kan hjälpa till att skapa nya relationer.

Eleverna får ta del av likabehandlingsplanen/plan mot diskriminering och kränkningar vid varje skolstart. I planen finns konkreta exempel på vad som kan anses som trakasserier eller diskriminering. Ett av exemplen på åldersdiskriminering är: "Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]."

Varje klass har sina trivselregler som gäller vid arbete och umgänge i klassen. Dessa är anslagna i klassrummen. Elevgruppen har i dialog med lärare kommit fram till reglerna. I skola och fritidshemmens gemensamma utrymmen finns regler som gäller för alla vuxna och barn. Grundtanken är att klassrumsreglerna ska vara positivt utformade.

Förhållningssätt

Lärarna på skolan är vuxna förebilder för eleverna genom sitt sätt att förhålla sig mot varandra. Elever framhåller att kompisarna och lärarna är det bästa med skolan.

Under vår observation har skolan en morgon vernissage av färdiga projekt för föräldrar. Elever och lärare från Rälsen Viby kommer också på vernissagebesök. Innan vernissagen börjar ser vi hur elever med lärares hjälp delar på uppgifterna. En grupp vill spela teater. De kommer fram till rollkaraktärer genom att lyssna på varandras förslag. De lyckas på kort tid att hitta såväl handling, kläder och rollbesättning. Under förberedelsen hör vi inte att någon protesterar eller på annat sätt motverkar gruppens arbete.

Vi ser också hur en elev som har huvudvärk vilar i soffan som finns i klassrummet. Flera klasskamrater går förbi och frågar hur han mår.

När eleverna börjar på Rälsen finns ett dokument som beskriver vilka förväntningar föräldrarna ska ha på skolan och vad skolan förväntar sig av föräldrarna. Enligt dokumentet ska föräldrarna förvänta sig att de ska bli bemötta med vänlighet och respekt av skolans personal. I gengäld förväntar sig skolan att föräldrarna bygger upp ett förtroende med sitt barns avdelning. Dokumentet skrivs på av föräldrarna.

Arbetsklimat för elever

Vid våra klassrumsbesök ser vi hur elever arbetar enskilt med sina arbetsuppgifter. Om elever börjar samtala med varandra ingriper lärarna oftast utan ord. I några klasser använder läraren handklappning, i andra klasser ringer läraren i en liten klocka. Resultatet är detsamma, eleverna återgår tyst till sitt arbete.

Bedömning i text

Vi bedömer, efter samtal med elever och personal på skolan samt vad vi själva har iakttagit, att värdegrunden i skolan är väl förankrad. De metoder som personalen arbetar efter, exempelvis TH, i kombination med skolans litenhet främjar den positiva sociala gemenskapen.

Med tanke på elevernas homogena bakgrund bör det främjande arbetet med att förankra respekten för alla människors lika värde bli en viktig del av undervisningen. Vi anser att det aktiva arbetet med att utveckla en sådan förståelse hos eleverna sker i förskoleklassen. Det arbete som sker där är ett föredöme för hela skolan.

Vi bedömer att förhållningsättet mellan alla på skolan till stora delar visar på att det pågår ett väl fungerande värdegrundsarbete på många olika nivåer. Detta ligger också till grund för ett arbetsklimat som gynnar elevernas lärande.

Bedömning enligt skala¹

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

Kunskaper

Beskrivning

Hur skolan arbetar för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande

Vid inledning av skoldagen ser vi samma rutiner i alla klasser. En elev ansvarar för att kalendern går igenom med dag, datum och namnsdag. Därefter går pedagogerna igenom dagens program som står på tavlan. När arbetet sedan börjar har läraren en genomgång av innehållet i lektionen och vad eleverna förväntas göra. Eleverna får också veta vad de ska fortsätta med när uppgiften är färdig. I en klass vi besöker får eleverna en "checklista" där de olika uppgifterna är nedskrivna i ordningsföljd.

1.0 ¹ Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora förbättringsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera förbättringsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa förbättringsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

I klassrummen finns bilder på fem djur som vardera symboliserar en förmåga. Bilderna ska hjälpa eleverna att koppla lektionens syfte med förmågorna i kunskapskraven. Under våra klassrumsbesök sker vid två tillfällen återkoppling till förmågorna.

Skolan var tidigare en bifrostinspirerad skola och som sådan berättar rektor att de arbetade närmare bifrostmetoden än de gör idag. Bifrostpedagogiken innehåller tre fokusområden kring tematiskt arbete: upplevelse, samtal och handling. Rektor säger att idag arbetar pedagogerna med delar ut bifrostpedagogiken. Bland annat har de behållit temaarbete som metod men har ett och samma tema under hela läsåret, inte flera olika. Lärarna tillsammans med fritidshemmets personal ger förslag på ämnesövergripande teman som arbetslagsledare samlar in. En samordningsgrupp som består av rektor, arbetslagsledare och samordnare för fritidshemmen beslutar vilket tema som väljs efter att ha tagit del av inkomna förslag.

Under temaarbetet samarbetar eleverna med elever från andra klasser. Förskoleklassen samarbetar med åk.1, och åk.2 med åk3. För innevarande läsåret har lärarna valt ett ämnesövergripande tema, "Uppfinnare, upptäckare och entreprenörskap".

Temaarbetet inleds i samband med uppropet, då bjuds alla elever och föräldrar på en föreställning av lärare och fritidshemspersonal. Föreställningen ska ge inspiration och väcka nyfikenhet inför kommande tema. I samband med uppropet får eleverna ett uppdrag som de ska utföra som en hemuppgift. I år skulle de välja en uppfinning som de själva tycker är bra, samt presentera den för sina, med ord och bild.

Under vår observation är vi med när eleverna redovisar höstens temaarbeten. Elever har samlat sina arbeten i arbetshäften. Flera elever har letat fakta om kända uppfinnare. De har hittat fakta och foton från böcker och internet som de har använt för att skriva sitt uppfinnarporträtt. Alla arbeten finns i ett häfte som skolan har låtit trycka upp. En elev har byggt en bil som han visar upp och en grupp elever har iscensatt en pjäs om några uppfinnare och upptäckare. I ett klassrum hänger elevproducerade häften. Varje elev har ett eget häfte. När vi tittar igenom vad som skrivits i häftena är elevernas faktatexter identiska. Det som skiljer häftena åt är valet av bilder till de olika texterna. Syftet enligt lärare är att eleverna ska använda sig av en mall för att skriva sin text.

En lärare på skolan arbetar med äventyrspedagogik. Som klasslärare tillämpar denne lärare äventyrs- och utomhuspedagogik. Var tredje fredag går läraren tillsammans med klassen till ett närliggande skogsområde vid en sjö. Oftast blir det lektioner i matematik eller NO. Lektionerna består av uppdrag som eleverna löser i mindre grupper. Oftast två och två. Exempel på uppdrag i matematik kan vara att mäta med hjälp av ett metersnöre hitta pinnar som tillsammans bildar 1 meter och ett träd med omkretsen 1 meter. Läraren och klassen är ute hela dagen och tillagar även lunch utomhus med hjälp av stekhäll. Läraren berättar att övningarna uppskattas av eleverna. Alla aktiviteter dokumenteras i en klassblogg.

Lärarna på skolan deltar i år, tillsammans med lärarna från Viby, i Läslyftet. Läslyftet är en kompetensutveckling i språk-, läs- och skrivdidaktik för lärare. Handledare är skolans speciallärare. Syftet med Läslyftet är att lärarna genom sitt eget kollektiva lärande ska öka elevers läsförståelse och skrivförmåga. Metoderna som föreslås i litteraturen ska lärarna pröva i arbetet med eleverna. Reflektion kring resultatet tar lärarna med sig som diskussionsunderlag till nästa kurstillfälle. Specialläraren gör också besök i klasserna.

I alla klassrum finns tecken på att arbetsätt för att stimulera elevernas språk- och kommunikationsutveckling pågår. Elevarbeten, t ex räknasagor och texthäften, finns synligt placerade. I förskoleklassen sitter eleverna och läraren på golvet i ett samtal kring begreppen lång- längre - längst och kort-kortare kortast. Med hjälp av en mängd föremål och öppna frågeställningar från läraren löser eleverna, både enskilt och tillsammans, problem ställda av läraren. Läraren ställer frågor som "Hur tänker du då?" och "Hur kan man tänka?".

Vi ser hur eleverna i åk 3 sitter tysta och läser i egen vald bok. Det finns ett litet bibliotek på skolan men eleverna får också ta med sig böcker hemifrån. En elev talar om att den bok hon läser är en i en serie och tillhör henne själv. Hon har läst flera av böckerna som hon tycker mycket om.

Norrvikens elever har inomhusidrott i budosalen i Norrvikens skola. Vi är med på ett lektionspass. Eleverna arbetar i grupp med olika kroppsövningar vid fem stationer. Salen är liten och har få redskap. För att nå redskapen får läraren ta sig ner via en källartrappa fylld med olika materiel som är förvarade i svarta sopsäckar eller står längst väggarna.

Skolan saknar slöjdsal. Eleverna i åk 3 har slöjd på Rälsen 4-9. Slöjdläraren, som har båda slöjdarterna, har sin sal där. Det innebär att halva klassen och klassläraren samt en fritidshemspersonal en dag i veckan lämnar Norrviken på förmiddagen med pendeltåg för att nå slöjdsalen. Enligt slöjdläraren är slöjdsalen för årkurserna 4-9 ändamålsenligt utrustad.

Varje klassrum kan nå utifrån skolgården via ett kapprum. Klassrummen är utrustade med lämpligt material och utsmyckade med elevernas egna arbeten. Eleverna äter i klassrummen. Maten kommer till ett mottagningskök på skolan från en närliggande skola. Eleverna ansvarar för hämtning, dukning och avtorkning av borden samt att köra tillbaka vagnen till mottagningsköket.

I ett klassrum har eleverna använt sig av naturföremål och skapat bl.a. en rönnbärsmobil och rävar av höstlöv. I klassrummet står också en damejeanne. I botten finns lecakulor och jord. Två sticklingar planterades i jorden som vattnades. Nu står flaskan försluten och ska inte öppnas på fyra år. Under tiden studerar eleverna vattnets kretslopp och funderar på hur växterna kan hållas vid liv trots att de inte får något vatten.

Intill klassrummen finns lokaler som används som grupprum under skoldagen men också för aktiviteter av fritidshemmet på eftermiddagarna. De är utrustade med spel och material för skapande verksamhet.

Rektor berättar att pedagoger tillsammans med eleverna och kommunen arbetar med att planera för en upprustning skolgården. Elever ur elevrådet säger att de lämnar förslag hur de tycker att en bra skolgård ska se ut.

Skolan har 11 bärbara datorer och en klassuppsättning bestående av 22 lärplattor för utlåning till eleverna. Under vårt besök ser vi att eleverna i de olika klasserna använder lärplattorna till individuella övningar i matematik. Under elevernas vernissage ser vi också hur en elev har som uppdrag att dokumentera vernissagen genom att ta bilder med hjälp av en lärplatta.

Vi ser att på elevernas checklista finns en uppgift som ska göras med hjälp av lärplatta. En pedagog letar upp uppgiften åt elever på lärplattan så att de kan lösa uppgiften. Vi ser inte att eleverna själva söker fakta digitalt.

I varje klassrum finns en lärardator kopplad till en interaktiv tavla. Vi ser flera exempel på hur den används. I förskoleklassen får eleverna en rörelse- och sångstund mitt i matematiklektionen. Vi ser också att lärare visar en tecknad engelsk film som innehåller sång och rörelser som eleverna imiterar. Vi ser inte att lärarna använder interaktiva övningar med hjälp av tavlorna.

Under vårt besök på skolan äger veckans lärarmöte rum. Där visar en inbjuden gäst ett program för programmering som visar hur lärarna kan skapa animeringar.

Hur fritidshemmet arbetar för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande samt en meningsfull fritid

Fritidshemsansvarig som är samordnare för fem fritidshemspersonaler, är också skolans musiklärare. Under skoldagen arbetar alla i fritidshemspersonalen i skolans verksamhet. Oftast i klassrummet tillsammans med läraren. Uppdraget ser olika ut i klasserna. I vissa klasser kan det röra sig om riktad stöd till en särskild elev. Ett exempel som vi ser är en elev som arbetar med ett minnesträningsprogram under fritidspedagogens ledning. Fritidshemspersonalen som arbetar med eleverna i åk 1-3 har möte med lärarna varannan vecka. På dagordningen kan tryggheten på skolgården finnas men även hur man kan arbeta gemensamt för att stötta enskilda elever.

Fritidshemseleverna är indelade i två grupper: Lillfritids för förskoleklassen och åk 1 och Storfritids för åk 2-3. På våra frågor till fritidshemspersonalen hur samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem ser ut får vi till svar att eleverna arbetar med andra aktiviteter än de som sker under skoldagen. I årets lokala utvecklingsplan (LUP) för fritidshemmet finns under rubriken kunskaper, ”att inom ramen för årets tema ska eleverna lita på sin förmåga att prova nya idéer, lösa problem och att samarbeta”. Vi ser inte att skolans läsårövergripande tema rymmer i de planeringar som finns för veckan.

Varje veckodag har sin egen aktivitet. Måndagar handlar om återvinning. Eleverna samlar in skolans överblivna papper, kartonger, metall och plast och går till närliggande miljöstation. Skolans kör övar på tisdagar. På onsdagar är det utetid med fri lek på gården eller i närliggande lekpark. För elever som hellre vill vara inne finns det möjlighet att arbeta med hantverk eller ha datatid. Vissa hantverk ska alla elever pröva att göra. Torsdagar är utflyktsdag. Då går fritidshemspersonalen tillsammans med eleverna till idrottsplatsens fotbollsplan eller till en närliggande skog. Under vintern kan torsdagsaktiviteten vara skridskoåkning i inomhushallen. På fredagar är det ”fredagskul”. Eleverna planerar då och genomför en aktivitet. Då har eleverna störst möjlighet att själva påverka innehållet. Fester eller talangframträdanden är populära inslag.

Upplysningar om vad som händer på fritidshemmen finns som anslag uppsatta i korridorerna. Skolan och fritidshemmen har ett gemensamt veckobrev som publiceras på klassernas respektive bloggar.

Den andra tisdagen i maj firar skolan Fritidshemmets dag med musik och en parad. Eleverna planerar och deltar tillsammans med elever från två andra skolor i samarbetslekar. Eleverna deltar i lekar, ansiktsmålning och andra festaktiviteter för att uppmärksamma fritidshemmets betydelse för elevernas utveckling och lärande vad gäller samarbete och kreativitet.

Hur verksamheten anpassas till elever i behov av särskilt stöd

Inom Rälsen AB finns ett elevhälsoteam (EHT) bestående av rektor, skolsköterska, skolläkare, kurator som skolan har tillgång till. Kurator finns inte anställd vid vårt besök. Rekryteringsprocess pågår. Inom Sollentuna kommun finns en områdespsykiolog som EHT kan konsultera vid behov. På skolan finns en speciallärare som också är skolans förstelärare. Specialläraren har inget eget klassansvar utan arbetar enbart med specialpedagogik.

Det är 22 elever i varje klass. Under de flesta arbetspass vi besöker är det två vuxna i klassrummet. Rektor och lärare som vi talar med nämner att skolans inkluderande förhållningssätt och höga personaltäthet gör att elever med behov av särskilt stöd blir tillgodosedda. Pedagoger har vetskap om alla elevers särskilda behov. Enligt rektor finns genom samarbete med fritidshemmen alltid extra personalresurser i klassrummen. Det ger möjligheter till studieanpassning när särskilda elever är i behov av detta. Vi ser, förutom enstaka exempel, att samma uppgifter och krav gäller alla elever.

Under ett tidigare läsår deltog personalen i Viktoriaprojektet. Syftet med projektet är att ge lärarna ökad kunskap om metoder och arbetssätt som underlättar arbetet med elever som har diagnostiserade neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

Två andra metoder som används för att stötta elever med behov av särskilt stöd är tidig intensiv lästräning (TIL) och intensiv matematik (TIM). Dessa elever erbjuds läs- och matematikträning en eftermiddag i veckan.

En kartläggning av alla elevers matematiska kunskaper i slutet av åk 1 ger en inblick i vilka elever som kan bli hjälpta av extra stöd. I åk 2 erbjuds sedan elever individuell undervisning i matematik under cirka en halvtimme fyra dagar i veckan i sex veckor. Eleverna får efter varje undervisningstillfälle hemläxa. Föräldrarna förväntas vara engagerade och hjälpa sina barn med matematikläxan. Eleverna och föräldrarna får ta del av den planerade undervisningsperioden och även skriva ett kontrakt där man förbinder sig att efter varje övningstillfälle i skolan göra en hemuppgift.

Lärarna har genomgått en studiecirkel: "Räkna för livet – Att förstå och använda tal". Utbildningen avslutades hösten 2011.

Bedömning i text

Undervisningen på skolan har en tydlig struktur. Eleverna vet exakt vad som förväntas av dem i givna lärandesituationer. Emellanåt kan den fasta strukturen ge eleverna få möjligheter att själva konstruera sin kunskap utifrån egna erfarenheter. Dessutom begränsar de fasta strukturerna möjlighet för eleverna att använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter. Vi ser att eleverna erbjuds en mängd olika aktiviteter men är tveksamma om eleverna alltid förstår syftet och kopplingen till kunskapsutvecklingen.

Eleverna, framförallt i förskoleklass och åk1, ges i relativt hög utsträckning ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Utforskande arbetssätt är vanligt förekommande i verkstäderna. Där får eleverna tillsammans träna sig på att lösa problem och omsätta sina idéer i handling på ett kreativt sätt. Däremot ser vi få exempel på detta i den ordinarie undervisningen.

Användande av modern teknik som ett verktyg i lärandeprocessen förekommer till viss del. Arbetet med IT är dock begränsat och detta medför att eleverna har få möjligheter att orientera sig i ett stort informationsflöde och förhålla sig källkritiska till innehållet.

Fritidshemmens struktur, som innebär att alla veckans dagar har sina särskilda aktiviteter, gör det lättare för fritidspedagogerna att få en överblick som hjälper att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Däremot saknar vi ett tydligt samarbete mellan skolans och fritidshemmens personal. Det gäller exempelvis upprättande av strategier och metoder för arbetet med elever i behov av särskilt stöd i fritidshemmet.

Om lärare upptäcker att elever har svårigheter i sin kunskapsutveckling finns det tydliga rutiner att följa. Skolan arbetar på ett föredömligt sätt för att alla elever kan inkluderas i klassundervisningen. De fortbildningsinsatser som skolan arbetar med gynnar alla elever men framförallt elever som behöver extra stöd.

Lärare och pedagogisk personal tar i hög grad tillvara närområdets möjligheter i verksamheten.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet				Mindre god kvalitet				God kvalitet				Mycket god kvalitet			
1,0				2,0				3,0				4,0			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐

Ansvar och inflytande för elever

Beskrivning

Elevers ansvar för det egna lärandet och arbetsmiljön

Ett av målen som lärarna har skrivit in i läsårets Lokala arbetsplan (LUP) är att "Eleverna ska uppleva att de har inflytande och har möjlighet att påverka."

I temaarbetet ser vi att eleverna ges inflytande i val av uppgift, material och presentationsmetod. Vid dagens start av aktiviteter på fritidshemmet går fritidspedagogen igenom vilka val eleven kan göra under eftermiddagen. När pedagogen sedan ropar upp namnen på eleverna får var och en tala om vad de väljer. Under den eftermiddag som vi är där och observerar hör vi att eleverna kan välja mellan att fiska vid en närliggande sjö, pyssla inomhus eller spela fotboll.

Lärarna inleder lektionerna med en muntlig genomgång av huvuduppgiften. Därefter går de igenom vad som ska göras när den första uppgiften är klar. Vi ser hur eleverna startar sitt arbete som de sedan genomför under tystnad. Vid ett tillfälle hör vi en elev fråga "Varför?" när läraren instruerar en avskrivningsuppgift. Frågan lämnas obesvarad. Under våra lektionsbesök ser vi inte att lärare låter eleverna reflektera över sin egen arbetsinsats och sitt lärande.

Vi ser att det finns önskelådor i klassrummen. Vi ser en låda med texten GOTD. En elev förklarar att det betyder "Grej of the Day" och att eleverna kan önska en sak varje dag och om de har tur så är det deras önskemål som blir the Grej.

Vi ser att i klassrummen finns arbetslistor med elevers namn på. Uppgifterna är varierande men de flesta handlar om att ta hand om skolmiljön. Namnen på listorna byts ut varje vecka. Vi ser hur elever plockar undan material och tar fram nytt utan att lärare behöver påpeka vad som förväntas.

I förskoleklassen uttrycker läraren mycket tydligt vid vårt samtal att det som gäller är "Har man ett problem - försök lösa det. Kan man inte det - fråga en kompis eller en vuxen" Vid vårt besök uppstår ett bråk i en grupp som leker. Pedagogen griper in med frågan "Vad är problemet?" När eleverna har formulerat vad de är oense om ställer pedagogen frågan "Kan ni lösa det själva eller behöver ni hjälp?" Svaret från eleverna är att de kan lösa det själva. Läraren tar ett steg tillbaka och efter en kort samtal mellan eleverna är leken igång igen.

Inflytande över verksamheten

Vi ser lärarstyrd verksamhet under våra lektionsbesök. I vårt samtal med elevrådet kring vad eleverna får vara med och bestämma så är deras upplevelse att det inte är så mycket. De ger exempel på att de kan få välja mellan två "papper". Eleverna upplever att det är lärarna som "bestämmer var vi ska sitta, delar in oss i grupper, bestämmer vilket djur vi ska arbeta med, vilka sidor vi ska räkna". Eleverna tar upp verksamheten på fritidshemmet som ett exempel

där de känner sig delaktiga i det som pågår och vad som ska hända. Inför skolans utvecklingssamtal har fritidshemmet egna utvärderingsfrågor till eleverna.

Demokratiska processer

På skolan finns klassråd, elevråd, fritidshemsråd och föräldraråd. Elevrådsrepresentanterna väljs ut genom lottning av intresserade elever i klassen. Klassråd genomförs ett par dagar innan elevrådsmöte för att samla upp frågor till elevrådet. Elevrådsrepresentanterna från åk 3 är elevrådets sekreterare. Rektor leder elevrådet tillsammans med representant från TH. Protokollet från elevrådet lämnas till alla klasser och tas upp på klassrådet efter mötet. Maten och utformningen av den nya skolgården är frågor som har legat högt på elevrådets lista denna höst.

Fritidshemsrådet har möte 2-3 gånger per termin. Alla inskrivna elever deltar på mötet. Ordförande väljs genom lottdragning bland de elever i åk 3 som har anmält sig som frivilliga. En stående punkt på dagordningen är utvärdering av genomförda aktiviteter.

Elevernas föräldrar har möjlighet att påverka skolans verksamhet genom föräldrarådet.

Hur verksamheten anpassas efter elever med annat modersmål

På skolan finns fyra elever som har annat modersmål. Ingen av dessa är nybörjare i svenska men har modersmålsundervisning.

Skolan och omvärlden

Förutom att eleverna åker till olika lokaler för idrottslektioner och slöjdlektioner, så erbjuder fritidshemmets personal eleverna aktiviteter i naturen och idrottsplatser runt skolan. Även lärarna använder sig av den kringliggande naturen i undervisningen.

Övriga kontakter med samhället har klasserna i form av studiebesök på museer och deltagande i olika aktiviteter som anordnas i kommunen.

Bedömning i text

Vi bedömer att eleverna i förskoleklassen tränas i att ta ansvar för sitt eget lärande. Eleverna i åk. 1–3 ges begränsade möjligheter till ett personligt ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan under lektionerna.

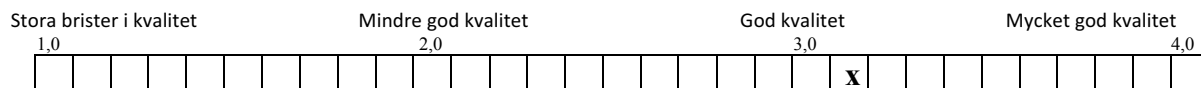
Eleverna har däremot betydligt större möjligheter att ta personligt ansvar över sin arbetsmiljö. De olika arbetsuppgifter som tilldelas eleverna gör dem väl uppmärksamma på hur en välskött fysisk arbetsmiljö ser ut. Eleverna i förskoleklassen tränas på ett föredömligt sätt att ta personligt ansvar för den sociala arbetsmiljön.

Elevers tankar, intressen och åsikter tas i hög grad tillvara i fritidshemsverksamheten. Eleverna får dagligen välja aktivitet och deras intressen tas tillvara genom att de får ge förslag på vad de vill arbeta med. Pedagogerna utvärderar också aktiviteterna tillsammans med eleverna på fritidsrådet. Vi ser inte att detta sker som en naturlig del av den ordinarie undervisningen.

Skolan erbjuder eleverna i stor utsträckning möjlighet att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former inom klassråd, elevråd och fritidshemsråd. Även föräldrarna ges möjlighet att påverka genom föräldrarådet.

Bedömning enligt skala

Bedömning och betyg

Beskrivning

Elevers kännedom om kunskapskraven

Under de lektionspass vi besöker hör vi inga samtal kring kunskapskraven. När vi frågar lärare om hur de synliggör dessa för eleverna får vi reda på att ett nytt arbetsområde inleds med ett samtal kring kunskapskrav. En lärare hänvisar till läromedlen, bland annat i matematik, där varje moment inleds med information om kunskapskraven.

I alla klassrum finns bilder på fem olika djur. Varje bild och bildtext representerar en av de förmågor som skolan har i uppdrag att utveckla; analys-, kommunikations-, begrepps-, procedur- och metakognitiv förmåga. Vid lektionspassens slut talar läraren om vilka förmågor eleverna har övat på under lektionen.

På skolan leder eleverna sitt eget utvecklingssamtal. Det första utvecklingssamtalet hålls i september månad. Under samtalet skrivs elevens framåtsyftande planering som ska gälla under hela läsåret. Eleverna i åk1- 3 är med och påverkar innehållet tillsammans med lärare och föräldrar.

Återkoppling av elevers lärande till elever och/eller föräldrar

Alla föräldrar ska veta om deras barn når kunskapskraven. Lärare informerar föräldrarna hur deras barn ligger till både muntligt och skriftligt under utvecklingssamtalen. Lärarna använder sig av "Blanketten för framåtsyftande planering" under utvecklingssamtalen. Under våren får föräldrarna i åk. 3 veta hur det gått med målen som beslutades i den framåtsyftande planeringen. Då får föräldrarna även elevens kunskapsprofil som består av ett dokument där förmågor i ämnet beskrivs och där anges också vad som prövas i ämnesproven. Föräldrarna kan också se elevens prestationer på ämnesproven och i undervisningen i övrigt.

Skolans arbete för att säkra likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning

De nationella proven i åk 3 rättas av behöriga lärare från samtliga årskurser. För att ytterligare säkerställa en likvärdig bedömning träffas lärare från alla skolorna i Rälsen AB och jämför bedömningar.

Bedömning i text

Vi bedömer att eleverna har viss möjlighet att få kännedom om kunskapskraven i sina ämnen. Förmågor som tränas finns beskrivna i form av bilder och uppsatta i klassrummen.

Eleverna har i viss utsträckning börjat träna på att bedöma sina egna resultat, speciellt i samband med utvecklingssamtalen.

Genom att elevens framåtsyftande planering skrivs av lärare, föräldrar och elev tillsammans ges föräldrarna goda förutsättningar att få kännedom om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Genom sambedömning av nationella prov, deltagande i Rälsen AB:s lärarträffar uppvisar skolan till stora delar god kvalitet att säkra en likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☒	☐

Rektors ansvar

Beskrivning

Hur rektor leder den pedagogiska verksamheten

Rälsen Norrviken är en fristående skola som ingår i Rälsen AB som sedan tre år ägs av bolaget Atvexa. Vd för Rälsen AB besöker de fyra skolorna en gång per vecka. I samtalet med rektor på Norrviken framkommer att det inte finns några otydligheter kring ledarskapet på skolan. Rektor är den som är ansvarig för verksamheten. Rektorn är en tidigare lärare på skolan som de senaste åtta åren har arbetat som förskolechef och rektor för skolan och fritidshemmen.

På skolan finns också en arbetslagsledare för F-åk3 och en samordnare för fritidshemmen. Arbetslagsledaren och samordnaren träffar rektor varannan vecka och varannan vecka träffar rektor de andra fyra rektorerna inom Rälsen AB.

Rektor deltar regelbundet i de möten som äger rum på skolan och i fritidshemmen. Rektor deltar också i fortbildningen Läslyftet.

Rektor vikarierar vid behov, oftast på fritidshemmen, men även i klasserna. Genom sitt deltagande i olika grupper, medarbetarsamtal, klassrumsbesök, enkäter och sociogram kan rektor skaffa sig information om de aktiviteter som äger rum i verksamheten inte minst ur ett pedagogiskt perspektiv.

I LUP för skolan och fritidshemmen är kollegialt lärande ett utvecklingsmål som bägge arbetslagen vill sträva mot. Lärarna vill skapa förutsättningar för kollegialt lärande inom Läslyftet. Inom fritidshemmen vill pedagogerna utöka sina kollegiala träffar med de andra

fyra skolornas fritidshemspersonal. Detta för att de ska kunna dela erfarenheter kring hur de arbetar för att eleverna ska få en trygg och meningsfull fritid.

Regelbundna informella möten emellan alla i personalen äger rum dagligen som resultat av skolans småskalighet. Officiella möten mellan lärare och fritidspersonal äger rum varannan vecka samt klassvis varje vecka. I samtal med fritidspersonal förstår vi att dessa möten ofta handlar om trygghetsfrågor och arbetet med elever som har särskilda behov. Vi ser inte något pågående systematiskt arbete som syftar till att fritidshemmen utvecklas i riktning mot de nationella målen som de uttrycks i skollagen och läroplanen.

Det systematiska kvalitetsarbetet

I skolans Kvalitetsrapport, Läsår 2014/2015, refererar rektor till den kommungemensamma kundundersökningen Våga Visa enkäten. Även i årets LUP refererar lärarna till kundundersökningen för att definiera utvecklingsområden inom ”Bedömning och betyg”. Under ”Elevers ansvar och inflytande” hänvisar både lärare och fritidspedagoger till kundundersökningen.

Sociogrammen som tas fram av Fritidshemmen är instrument för att kunna utveckla den sociala miljön för alla elever.

Rutinerna för det systematiska kvalitetsarbetet finns beskrivna i Kvalitetsrapporten. Arbetet är nedbrutet per månad uppdelat mellan olika typer av arbeten som bedrivs av rektor/ledningen, skolhälsovården samt all pedagogisk personal. Resultaten av de flesta aktiviteterna finns dokumenterade.

Eleverna deltar i utvärderingar, i högre grad på fritidshemmen, och genom sitt deltagande i klassråd, elevråd och fritidsråd.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov

Lärarna på skolan deltar under innevarande läsår i Läslyftet. Kompetensutvecklingen har i detta projekt sin bas i det kollegiala lärandet. I Viktoriaprojektet har även fritidspedagogerna deltagit. Genom att skolan ingår i Rälser AB och koncernen Atvexa finns flera tillfällen till möten mellan olika personalgrupper. Enligt rektor bidrar detta till vidgade möjligheter till utveckling.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

De flesta elever i skolan kommer från enhetens egen förskola. Övergången mellan förskolan och skola sker genom att barnen i förskolan får komma på en ”lära – känna – förmiddag” i juni. När eleverna avslutar åk. 3 går de till Rälser 4-9 eller väljer annan skola.

Bedömning i text

Genom skolans småskalighet finns rektor väl synlig i verksamheten och har till stora delar kunskap om undervisningens och fritidshemmens pedagogiska kvalitet. Rektor deltar också i de olika pedagogiska möten och utbildningar som äger rum på skolan. Rektorn tar sitt ansvar som pedagogisk ledare.

Rektor tar i hög grad ansvar för att systematiskt planera, följa upp och analysera resultaten i förhållande till nationella mål, krav och riktlinjer. Det systematiska kvalitetsarbetet ska även vara underlag för skolans pedagogiska utveckling. Vi bedömer att skolornas två LUP och Kvalitetsredovisning endast relaterar till Kundundersökningen. Vi anser att detta leder till alltför kortsiktiga insatser. Vi saknar underlag för långsiktigt utvecklingsarbete av hela verksamheten.

Lärarna erbjuds till stora delar kompetensutveckling som är kopplad till verksamhetens behov. Vi anser dock att pedagogerna på fritidshemmen inte får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet					Mindre god kvalitet					God kvalitet					Mycket god kvalitet				
1,0					2,0					3,0					4,0				
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

*Observationsår: Förbättringsområden
i tidigare rapport:*

Nuläge:

2006	Metoddelen i den lokala arbetsplanen kan göras tydligare	Kvarstår till viss mån
	Röd tråd genom hela barnens lärande-portfolio	Inte relevant
	Aktivt arbete vad gäller genusfrågan saknas	Kvarstår till viss mån

REFERENSER

Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, Skolverket, 2014
Allmänna råd för Fritidshemmen, Skolverket, 2014
Fritidshemmet - lärande i samspel med skolan, 2011
Kunskapsbedömning i skolan - praxis, begrepp, problem och möjligheter, 2011
Kvalitetsrapport, Rälsen Norrviken, läsåret 2015/2015
LUP – fritids 2015/2016
LUP – lärare 2015/2016
Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2015)
Likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling Läsåret 2015/16
Läsluftet, Skolverket, 2015
Sollentuna kommuns kvalitetsundersökning 2015
Rälsen AB; <http://www.ralsen.se/>
Trygghetsgruppen; <http://www.ralsen.se/viby/trygghetsgruppen/>

